

[Carsten Raft.]

Tilværelse paa Arbejdspladsen er uden Perspektiv, de kender ingen Glæde ved Arbejdet, deres overvejende Interesse drejer sig om Udbetalingen af Daglønnen, deres Fritidstilværelse kan sammenfattes under Begrebet „Gaden“, deres Ansvarsfølelse svækkes, og de føler sig mindreværdige i Forhold til de faglærte. Efter det, jeg kender til det paagældende Milieu, tror jeg, Skildringen er god; den er rammende og i Virkeligheden ret gribende. Jeg tror nu, det kun passer paa en Del af dem, men hver Gang jeg læser denne Beskrivelse igennem, kommer jeg til at tænke paa, at det er dem, vi kommer til at mangle her, netop dem, der skildres med saa dystre Farver. Det er dem, vi rimeligvis ikke faar fat paa, naar det frivillige Princip nu er blevet valgt.

Paa den anden Side vil jeg gerne indrømme over for den højtærede Minister, at Gennemførelsen af en obligatorisk Ungdomsskole paa det Grundlag, der kunde faas, vilde have været meget besværlig. For det første skulde der ske en social Udsortering, der næmt kunde have givet en daarlig og modvillig Atmosfære over hele Foretagendet, og som i det store og hele var utiltalende. Alle unge, som havde Raad til at skaffe sig en nogenlunde Uddannelse ud over Folkeskolen, vilde ikke komme ind under Loven, og kun de i den Forstand ringeste vilde komme ind under Statens Paa-bud og Lovens Tvang. Saaledes vilde det blive opfattet i dette Tilfælde. Og denne Udsortering fandt Sted efter meget tvivlsomme Principper. Jeg kunde nævne, at f. Eks. et Aar i en fjerde Mellemskoleklasse var nok til at klare Frisag. Jeg tror, mange af det høje Tings Medlemmer har gaaet et Aar i en fjerde Mellemskoleklasse; jeg tror ikke, de mærkede, at der skete noget særligt med dem, at de — hvordan er det, det hedder i Ungdomsskolens Formaaalsparagraf: erhvervede Forstaaelse af Vilkaarene i det Erhvervsliv, i hvilket de er indtraadt, og af det Samfund, hvortil de hører. Og over for Eksemplet med Ungdomslejerne er det i det Tilfælde, vi her behandler, rimeligt at anføre, at Arbejdet gaar selvfølgelig lettere, naar man har de unge samlet Dag ud og Dag ind og kan have Føling med dem til daglig; sværere vilde det være i den obligatoriske Ungdomsskole, hvor Eleverne bliver i deres daglige Milieu og kun kommer et Par Aftener i Skolen. Paavirkningen bliver i høj Grad svækket af de Indvirkninger, der finder Sted i Mellemtiden.

Opgaven havde været tung at løfte, maaske for tung, det indrømmer jeg. For

dem af os, der tror paa det obligatoriske Princip, vilde det maaske være blevet en Jernprøve, som vi bagefter helst havde været fri for. Vi forstaa derfor den højtærede Ministers Motiver til at give op, og der vil ikke fra nogen Side i vor Gruppe blive rejst Vanskeligheder over for den Beslutning, han har truffet. Vi vil helt og fuldt gaa med til det Forsøg, der gøres, og bidrage til, at det lykkes.

Til selve Lovforslaget har jeg en Række tekniske og redaktionelle Ændringsforslag, men det er rimeligt at forbeholde dem for Udvalgsarbejdet. Kun vil jeg sige: jeg kan ikke lide Lovens Titel. Hvad skal denne Rubricering af de paagældende de „ufaglærte“ til? Hvorfor kan det ikke ganske jævnt hedde „Ungdomsskole“ som i Udvalgets Forslag. Der ligger i dette med de ufaglærte igen en social Udsortering, som er utiltalende og unødvendig.

Endvidere er der en hel Del i Lovens Bestemmelser, som jeg gerne vil have drøftet nærmere. I Udvalgets Forslag er Skolen forbeholdt de 16—18-aarige; i den højtærede Ministers Forslag er de 14—16-aarige kommet med. Jeg tror, det er en Fejl, og jeg forstaa, at de to tidligere ærede Ordførere er inde paa lignende Tanker. For det første vil Loven falde lige over den Hindring, som en Lov af denne Karakter skulde undgaa: at Ungdomsskolen bliver en Fortsættelse af Folkeskolen. Det er ligegyldigt, hvor god en Skole er, det er ligegyldigt, hvor flittige og ivrige Eleverne er i en Skole: naar Skolen holder op, er de skoletrætte og længes ud mod det praktiske Liv, der ligger udenfor. Gaar der bare et Par Aar, forstaaer de, at det er godt at have mere Uddannelse, saa kender de mere til dette praktiske Liv, noget af Illusionen er gaaet væk, og saa søger de til Ungdomsskolen. Men bliver det en ganske almindelig Fortsættelse af Folkeskolen, tror jeg, det bliver vanskelige Forhold at arbejde under.

Dernæst er ogsaa efter min Opfattelse Spændvidden mellem 14 og 18 Aar alt for stor, og vi kan ikke komme uden om, at der kan komme det Tilfælde ved mindre Foretagender, at 14-aarige og 18-aarige kommer i samme Skoleklasse, paa samme Undervisningshold. Jeg tror at vide fra den Slags Skoler, at man kan sætte 24-aarige og 28-aarige i samme Klasse, men mellem 14-aarige og 18-aarige er der i Virkeligheden en Generations Forskel. Jeg tror ikke, det gaar; det spænder for vidt. Men dertil kommer ogsaa, at Skolen er faktisk ikke lagt an paa de 14-aarige. Jeg oplæste før Formaaalsparagraffen, og jeg tror, jeg